

Політичне лідерство в контексті державного управління.

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розкрито поняття такого інструменту як «політичне лідерство» і досліджено його розвиток і сучасний стан.

Ключові слова: політичне лідерство, політологія, теорія лідерства, політична система.

Abstract

The article reveals the concept of such a thing as a "political leadership" and explored its development and current status.

Keywords: *political leadership, political science, the theory of leadership and political system.*

Лідерство – це здатність людини впливати на діяльність групи, взаємодіяти з усіма її членами та вести її до досягнення своєї мети. [1]

Як суспільний феномен лідерство веде свою історію з часів виникнення самої політики. Воно є, образно кажучи, вершиною численних концепцій про роль героїв в історії людства. Сам же культ героїв бере початок у міфах, які були основною формою суспільної свідомості в давні часи. Проблемі становлення і розвитку політичного лідерства присвячено численні дослідження, в яких аналізуються різні аспекти політичного лідерства, його компоненти і фактори, що впливають на процес реалізації лідерських якостей. Це, передусім, праці Ж.Блонделя ("Політичне лідерство"), Г.Спенсера ("Особливість і держава"), Е.Канетті ("Елементи влади"), С.Московічі ("Влада як джерело відносин між людьми"), М.Вебера ("Харизматичне панування"), Г.Лебона ("Вожді натовпу") та ін.

Українські політологи досліджують політичне лідерство, пов'язуючи його функції, типи із завданнями розбудови незалежної Української держави та процесами реформування суспільства. Так, наприклад, у монографії вітчизняних авторів Б.Кухти та Н.Теплоухової "Політичні еліти і лідерство" подаються досить вичерпний огляд найбільш загальних характеристик лідера, відомих визначень лідерства, а також його типологія. [2]

Проблема лідерства ще спочатку ХХ століття почала привертати до себе увагу, особливо в нестабільні періоди соціального розвитку.[5]

На сьогодні на Заході популярна "теорія лідерства, або так звана теорія життєвого циклу", відповідно до якої найбільш ефективні стилі лідерства залежать від зрілості виконавців - їхньої спроможності відповідати за своє поведіння, бажання досягати поставлених цілей, а також від освіти й досвіду в розв'язанні конкретних політичних завдань.

У радянській науці за основу визначення сутності лідерства брали діяльнісний підхід, запропонований О.Леонтьєвим, який стверджував, що головними детермінантами лідерів є мета і завдання групи, її склад. Такі дослідники, як В.Афанасьєв, А.Ковальов, А.Сороковой стверджували, що феномен лідера пояснюється такими характерними рисами, як:

- 1) історизм (тип лідера залежить від характеру епохи);
- 2) масштабність (великі групи, малі);
- 3) класовість;
- 4) ставлення до соціальної структури;
- 5) здібності лідера, що висунувся завдяки їм або завдяки обставинам. [3]

Можна погодитись також зі змістом поняття політичного лідерства, що його пропонує Р.Медведев: це наявність власної політичної програми, боротьба за її реалізацію та популярність, а точніше, уміння її завоювати.

Таким чином, аналіз історичного досвіду політичного лідерства дає підстави для визначення характеристик сучасного політичного лідера, що можливо лише з урахуванням соціально-психологічних та соціально-політичних параметрів лідерства. Це підтверджує необхідність опрацювання певної синтетичної концепції, що спиралась би на висновки соціології, психології, політології, філософії та мала прогностичну направленість. Історичне відтворення процесу

становлення й формування політичного лідерства в державному управлінні періоду утвердження незалежності Української держави дають можливість виявити і узагальнити його провідні тенденції:

а) інституалізація - процес виявлення, відбору лідерів, їх просування до влади, відбувається в межах певних установ, наділених владними повноваженнями. Цей інституційний аспект є провідним у державно-управлінській діяльності. Інституційні структури державного управління, в яких політичні лідери мають прямий та опосередкований вплив на результати діяльності;

б) легітимізація - міра економічної ефективності діяльності політичних лідерів, що перебувають на державних посадах;

в) професіоналізація - управлінська діяльність, потребує спеціальних знань, навичок і досвіду. [4]

Тому завданнями подальшого дослідження даної проблеми є уточнення феномену політичного лідерства, його складових та перенесення функцій на сферу державного управління.

Запровадження підходів політичного лідерства нової генерації залишається актуальним завданням розвитку системи державного управління України в умовах постійних глобальних змін ХХІ ст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Слободянюк А.В. Психологія управління та конфліктологія: навчальний посібник для практичних та семінарських занять / А.В.Слободянюк, Н.О.Андрущенко. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 120 с.
2. Кухта Б. Політичні еліти і лідери / Б. Кухта, Н. Теплоухова. - 2-ге вид., переробл. і допов. - Львів : Кальварія, 1997. - 224 с.
3. Афанасьев В. Г. Человек в управлении обществом / В. Г. Афанасьев. - М., 1997. - 324 с.
4. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки) : підруч-ник / П. П. Шляхтун. - К. : Либідь, 2002. - 576 с.
5. Слободянюк А. В. Еволюція концептуальних уявлень про владу в історико-соціологічному процесі [Текст] : автореф. дис. ... кандидата соціологічних наук : 22.00.01 / Анатолій Володимирович Слободянюк ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2002. – 12 с.
6. Слободянюк А. В. Соціальні норми та цінності як невід'ємні характеристики категорії влади [Текст] / А. В. Слободянюк // Вісник Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія "Соціологія. Психологія. Педагогіка". - Вип. 9. - Київ, 2000. - С. 5-7.

Анатолій Володимирович Слободянюк – к.соц.н., доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету, м.Вінниця.

Нестерук Юлія Леонідівна – студентка групи МОЗ-13, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м.Вінниця

Slobodyanyuk Anatoly V. - PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa
Nesteruk Yulia L. – student, Faculty of Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa